

Hekimlik ve şarlatanlık

Sözlük anlamında, "Uydurmacılık, düzmececik ve yalancılık" biçiminde belirtilmeye çalışılan şarlatanlık kavramı, insanlık tarihi kadar eskidir. Tıp, sağlık ve hekimlik bilincinin oluşmadığı dönemlerden bu yana da, aynı süregelmiştir.

18.ci yüzyıldaki bir Fransız Ansiklopedisinde Şarlatanlar "Eğitsiz, hiç yüksek tahsil görmemiş, güya edindikleri sırları her şeye uygulayarak tıp ve cerrahi ile uğraşmaya kalkışanlar" diye belirtirken, Larousse sözlüğünde bu "Şarlatan halkın güvenini işleten bir yalancıdır. Hileli ve aldatıcı iddialar, yaptıklarını abartmalarla överek, amprik ilâçlar, droglar satar, diş çeker." biçiminde yer almıştır. Bunun başlayış tarihini de ünlü Filozof Voltaire,:

"İlk düzenbaz, ilk budalaya rastladığı andan itibaren şarlatanlık doğmuştur." sözüyle çok iyi belirtmiştir.

Yurdumuzda, Cumhuriyetten çok önceleri, tıp bilimi, eğitimi ve hekim yoksunluğuyla hastaları üfürükçülük, muskacılık, kırık-çıkıcılık, berber dişçiliği yöntemleriyle, örneğin: baş ağrılarında şakaklara kuru kahve ve üzerine limon, bedensel şişler, yara ve çıkıklara: havacıya merhemi ve alabalık yağıyla masaj, başdönmelerine, güneş çarpmasına ve nefes darlıklarına karşı kan alıcı sülükçüler, sarılığa karşı sarı bir tasta su ve idrarını hastaya içirenler, çeşitli dua ve muskalarla işgörenler ve baş üstünde sıcak suya erimiş kurşun döken kadınlar, Üsküdar'daki Baba Cafer Türbesinde hastayı çok büyük iki tesbihten geçiren Türbedar ve gözlerdeki katarak da, kornea'dan soktuğu mil ile vitreum içine düşüren cerrah Kehhal'ler ile, ağrıyan her dişi "tek ilâcı çektirmektedir." inancını yayan ve pis kerpetenleriyle bunu yapan berberler teşhis ve tedavi etmişlerdir.

Sonraları, hekim taslakları ve berberler yerine dişçi kalfaları şarlatanlık alanında boy göstermişler ve günümüzde varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Rahmetli hocalarımızdan Dr. Mazhar Osman Uzman 1933 te yayınladığı Tıp Almanacağı'nda, o dönemde İstanbul'un yabancılar dahil üst düzey kişilerle, tüm halkını bilimine inandırmış bir düzme Dr. Çamyân'ın öyküsünü anlatır ve, Merzifonda dağlardan tedavi edici otlar toplayıp satan babasının yanında tıp eğitimi yaptığını, kanser ve veremi dahi iyi edici tek kişi olduğu savı ile o günlerde en ünlü hekimlerin vizite ücretinin iki katını almasına karşın ve muayenehanesi hükümetçe iki kere kapatıldığı, kendisi Adli Tıpta göz altına alındığı halde yoğun bir hasta topluluğunu, Voltaire'e hak verdiren biçimde ardında koşturduğunu belirtir.

Bunun bir örneğini, Haziran 1984 te, bugünkü İstanbul'umuzun Rami semtinde Lokman Hekim-Mustafa Hoşgörür adıyla muayenehane açan ve bütün hastalıkların mucize tedavisini yaptığını, örneğin dökülen saçları 7 ayda yerine getirme, iyileşmeyen çibanları, allerjiiyi 15 günde iyi etme ve basurdan kesinlikle ameliyata gerek olmayıp, kendisinin dış memeleri bir günde yok etmenin uzmanı olduğu görkemli el ilânlarıyla boyveren utanmaz kişide de görebiliyoruz.

Dr. Tarık ÖZERENGİN

Şarlatanlık konusunda, bu tıp sağlık hırsızları yanında, ne yazık ki, onurlu hekim topluluğu içinde, az da olsa ve bunu uygulama derecesi küçük boyutlarda da olsa, bazı hekim ve sağlık elemanlarınca da kutsal mesleğimize leke sürdükleri görülmektedir.

Rahmetli Prof. Dr. Bedii Şehsuvaroğlu 1975 te yayınladığı Tıbbi Deontoloji yapıtında bunu "Vicdan ve bilimin emirleri dışında ve kısa zamanda ün ve zenginliğe ulaşma hırsıyla, mesleği hastalarını aldatacak yolda yürütmektir." diye belirlerken, Prof. Dr. Emine M. Atabek 1983 yayını aynı adlı kitabında: "Şarlatanlık, genellikle denilebilirki, yankesici insanın malına, şarlatan ise hem malına hem canına kasdeder." bildirisiyle noktalar.

Şarlatanlık, kısaca özetlenirse, yalancılık ve dolandırıcılık demektir. Şarlatan tez elden yüklü para kazanmak, ünlü olmak için kendisini çeşitli yollarda överek, övdürerek kendini pahalıya satar. Tıp kurallarını çarpıtmaya, tedavi yöntemini abartmaya, kendi tedavi metodlarının keşf ettiği üstün yönlerini inandırmaya dahi başvurabilmektedir.

Bir hekimin şarlatanlığının en ürükütücü olanı bilim ve teknik dışı tedavi olup bunun oluşmuş bir kaç örneğini her iki Prof. meslektaşımızın yapıtlarından ve bizzat odalarımıza yansıyan olgulardan, aşağıda, görmekteyiz:

Vaktiyle, Ülkemizde Sıtmanın yaygın olduğu yıllarda, halkın iğne yapılmanın etkinliğine inanışı bazı hekimleri şarlatanlığa saptırmış. Örneğin Trakyada birisi muayene için para almayacağını, sadece enjeksiyon başına ücret alacağını ilân ederek 10 cc.lik bir Kalsiyum ampulünü hastaya 20 kez enjekte etmiştir.

Anadoluda, bazı hekimler de muayenehanelerinde 20 cc.likten 1.cc.ye kadar boydaki enjektörleri yan yana dizerek, büyük, orta, küçük ve çapraz iğne yapacaklarını söyler ve ona göre hastayla pazarlık ederlerdi. Çapraz iğne biri sağ kolla, diğeri sol kalçaya uygulanır, ikincisinde yön değiştirilir ve buna göre de fazla ücret alınır.

Bu tür Şarlatanlıklardan Prof. Dr. Emine Atabek'in yapıtında yer alan şu iki örnek cidden utanç ve tiksinti vericidir:

İlkinde, hastalarının çoğunluğu göstermek için hepsini aynı saatte randevü veren bir hekim, muayene odasına aldığı hastanın vücudu üzerinde bir âlet gezdirir ve teşhisini "Kanser" ya da "Tüberküloz" olarak açıklar, hastanın büyük telaşı karşısında hemen: "- Hiç korkmayın, sizi 15 günde iyi edeceğim." diyerek, böyle bir hastalığı olmayan bu kişiye palyatif ilâçlar yazar. Hasta ikinci gelişinde rahatlamıştır ve hekim gülererek, "İşte sizi iyi ettim, isterseniz gidin röntgeninizi aldırın ve başka bir meslektaş gösterin." der. Diğer ve çok ünlü bir hekim tüberküloz olan bir genç kıızı tedavi etmekte, antibiyotiklerin bilinmediği o dönemde kuvvetli gıda listesi düzenleyerek hasta sahiplerine vermekteyse de, hasta yemek-

YENİ ADRESİMİZ

özel SAĞLIK EVİ

KARAKÖY

Diplomalı Hemşire

İnfüksiyon, Pansumanlar, Aşılar, Kulak delme, Tansiyon ölçülür, Yaralar, Yanıklar tedavi edilir. Gebelik testleri yapılır. Müttehassıs Doktorlarımız: Kulak, Boğaz, Burun müttehassısı Kulak İtihtapları, Boğaz bademciği alınır. Sinüzit ameliyatı ile alınır. Çocuk sağlığı ve Hastalıkları, Muayene ve Tedavileri, Dahiliye Hastalıkları Muayene ve Tedavileri yapılır. Her hastalığa Doktorları vardır. Fakirler korunur Numara sırası ile Hastalıkları tedavi edilir.

DR. MOZAFFER ALIÇ**JANDARMA KARAKOLU ARKASINDA KİŞİÖĞLU ÇARŞISINA TAŞINDIK.**

Ekonomik sıkıntı içinde bulunduğumuz şu zamanda halk sağlığı konusunda elimden gelen yardımı yapmaya kararlıyım. Muayene ücreti 500 TL. (Beş Yüz Lira) dır. Olandan alınmayan canı sağolsun

Param yok diye kimse gelmekten çekinmesin

SİGORTALILARIN. EŞ VE ÇOCUKLARININ. ANNE VE BABALARININ REÇETELERİ BURADA YAZILIR

NOT : Sigortalı vatandaşlarımız yazdığım reçetelerdeki ilaçlar yerine bazı Eczacılar tarafından hiç ilgisi olmayan ilaçlar verilmektedir. Onun için aldığınız ilaçları bana tekrar gösteriniz.

Muayenehanemiz Cumartesi ve Pazar günü açıktır.

ALLAHTAN SAĞLIKLI UZUN ÖMÜRLER DİLERİM

te direnmektedir. Bunu söylediklerinde hekim ben yedireceğim diyerek yemek tepsisi alır ve hastanın odasına girilmesini men ederek hastaya yedirmeye teşebbüs ederse de, başaramayınca kendisi yiyerek boş tepsile odadan çıkar. Hastanın annesi sevinçle bundan sonra gelerek kızına yemek yedirmesini önerince de kabul eder ve her seferinde, yemeği kendisi yiyip vizite ücretini de alarak gider. Genç kız gittikçe erir ve ölmeden önce hekimin yaptığını annesine açıklar.

Geçmişin bu kötü örneklerinin, büyük üzüntü verici, benzerleri geçtiğimiz aylarda, da TBB Merkez Konseyinin ve Tabip odalarına bildirilmekte ve Oda Onur Kurulları, konuyu ısrarla izleyen Merkez Konseyinin talimatı ile ve 6023 sayılı Yasa ile Tıbbi Deontoloji Tüzüğü uyarınca gerekli ceza işlemlerini yapmaktadırlar. Bunlardan bir kaç yeni örneği meslektaşlarımıza göstermek istiyoruz:

Adananın bir ilçesindeki hekim, el ilânlarıyla, garip önerileriyle ün ve hasta arttırma girişiminde bulunabilmektedir.

İl içinde ve dışında muayenehane açan ve Karaköy Vapur iskelesinde büyük tabelalarla reklamını yapan, Sünnetçi bir akrabasıyla birlikte, el ilânında, kendisini de Sünnetçi gösteren bir Dişhekim, bir dergide resimleri ve geniş çaptaki çalışmalarının reklâmını yapan, diğeri televizyonda bir firmanın diş fırçası reklâmını yapmaktan çekinmeyen iki meslektaş, Ankarada bir Ortopedist'in muayenehanesinin vitrinine Protez ayak, bacak ve koltuk değenekleri koydurup, kapısına "Ayak Bacak fabrikası, takma bacak felç cihazı, Fitik bağı konması" yazılı tabela asması, İstanbul'da bir Üroloğun kendini öven ve yaptığı tedavi işlemlerini, hastanın cinsel organında uygulanışını renkli resimlerle dolduran el ilânını meslektaşlarına ve halka dağıtışı, Uzman olmadığı halde Telefon rehberinde kendisini Röntgen uzmanı olarak kaydettiren bir kişiyle ortaklaşa Laboratuvar açan ve nihayet saptadığı hasta adreslerine gönderdiği Bayram tebriklerinde kendi reklâmını da yapan hekimler bulunduğu görülmektedir.

Bunlara paralel olarak, şimdi, İstanbulun bir kaç semtinde Ebe ve Hemşireler tarafından "Özel Sağlık Evi" adıyla tedavi merkezleri açıldığı, buraları açanların 1219 sayılı Yasaya ve Tababet Uzmanlık Tüzüğüne aykırı, yetkileri dışı uygulamalar yaptıkları gibi, bazı hekimlerle de işbirliği yaparak bu yerleri usulsüz muayenehane durumuna getirdikleri de saptanmıştır.

Önceki ağır Şarlatanlık örnekleri yanında, bunlar daha küçük çapta görünüyorsa da, tümüyle meslek onuruna aykırı, Tıp yasalarına ve Deontolojiye zıt eylemlerdir.

Meslektaşlarımızın bütününe yansıtılmaması için benzeri en ufak davranıştan kaçınmaları, gaflet ve hırs nedeniyle bu yola girenleri uyarmalı ve savaşılmalıdır. Meslektaşların böyleleriyle ilişkilerin kesmeleri, hâttâ görüşme ve yazışma yapmamaları gerekir. Odaların Onur Kurullarının da kendilerine yansıyan her olgu üzerinde önemle durup, gerekli yasal işlemi yapacağına da kuşku yoktur.

H

ekim ve dişhekimini saygınlığına gölge düşüren davranışlara karşı hoşgörülü olmayalım.

Dolaylı yollardan basını kullanarak ün sağlamak, akıl almaz ölçülerde tabela asmak, diploma kiralatmak, birden fazla yerde muayenehane çalıştırmak Tıbbî Deontoloji Tüzüğüne aykırıdır.